

Strandmaurløve *Myrmeleon bore*

Rødlistet art

Strandmaurløven *Myrmeleon bore* (Tjelder, 1941) tilhører ordenen "nettvinger" (Neuroptera). Strandmaurløven har en meget begrenset utbredelse i Norge langs kysten fra Telemark til Østfold. Habitatene hvor strandmaurløven finnes er avhenging av en form for forstyrrelse. Dette kan være av naturlige faktorer som vær og vind, men det kan og være i form av beite og slått eller annen menneskelig aktivitet. Truslene mot maurløvene er knyttet til at disse forstyrrelsene enten blir for intensive eller ekstensive.

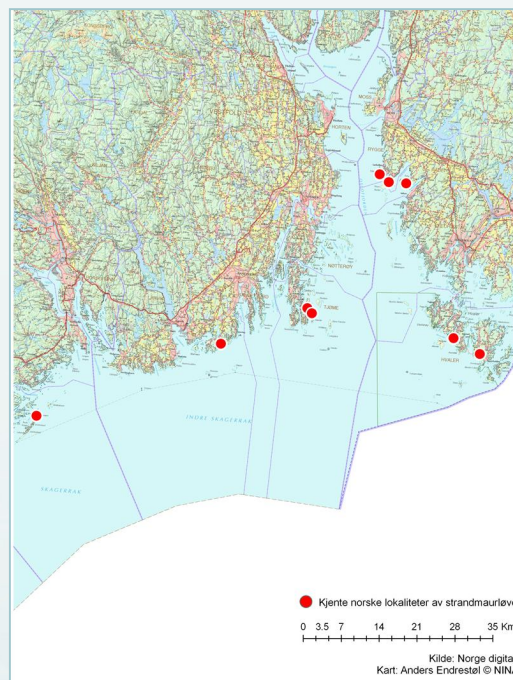
Status

Kategori sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Kjennetegn

Voksne strandmaurløver er store insekter som kan ha vingspenn fra 55-69 mm. Strandmaurløve er derfor den nest største arten innen ordenen nettvinger (Neuroptera) i Norge og kan kun forveksles med den noe større skogmaurløve *M. formicarius*. De voksne individene kan også minne om øyestikkere, men maurløvene har lange, klubbeformete antenner samtidig som vingene er lengre enn kroppen og ligger taklagt i hvile. Strandmaurløven har transparente vinger uten flekker og kroppen er brunsvart med gule flekker/bånd ved hvert bakkroppsledd. Voksne individer av de to norske artene av maurløver skilles morfologisk først og fremst på at hanner av strandmaurløve har køllelignende utvekster ved vingebasis (axillarpelotter), noe hanner av skogmaurløve ikke har. Hunnen lar seg ikke sikkert identifisere til art, selv om strandmaurløve er noe mindre enn skogmaurløve for begge kjønn (men overlappende).

Larvene lever nedgravd i sand, i bunn av trakter eller fangstgroper. De kan bli opp mot 12.5 mm (i 3de larvestadium). Larvene er svært karakteristiske og kjennetegnes først og fremst på de enorme kjevene, besatt med kraftige tenner og pigger. Kroppen er beige/brunfarget med svarte flekker og spredt svart behåring. De to norske artene av maurløver kan også skilles fra hverandre på larvestadiet. Larvene er noe ulikt flekket (strandmaurløve har lyse bein uten flekker i motsetning til skogmaurløven), samt at labialpalpene hos strandmaurløven er todelt i motsetning til skogmaurløvens tredelt.

Kartet viser utbredelsen av strandmaurløve i Norge. Utbredelsen strekker seg fra Telemark i vest til Hvaler i øst.

Utbredelse

Strandmaurløven har en typisk Eurosibirsk utbredelse fra Sentral-Europa (Østerrike, Tyskland, Ungarn, Polen, Italia), gjennom Russland og Ukraina til Asia (Japan, Kina, Korea, Taiwan). Arten finnes i alle de Nordiske landene; Sverige, Danmark, Finland og Norge. Strandmaurløven har en meget begrenset utbredelse i Norge langs kysten fra Telemark til Østfold. Den finnes ikke i indre Oslofjord, men gjør et sprang fra Vestfold og over til Østfold. Vi kjenner i dag til ni sikre lokaliteter av strandmaurløve i Norge, én i Telemark (Sandbakken på Jomfruland), tre i Vestfold (Sandø, Lilleskagen og Ula) og fem i Østfold (Kirkøy, Asmaløy, Åven, Nordre Nesetbukta, Eldøya).

Biologi

Det er sjelden man finner voksne individer av maurløver. De flyr lite, gjerne i skumringen og om natten, og lever kun en kort periode som voksne. De voksne maurløvene er predatorer og livnærer seg av små invertebrater. Flygetiden i Norden er fra slutten av juni til august med en topp i juli.

Voksent individ av strandmaurløve.

Bestandsstatus

Strandmaurløve har et godt definert habitat og en dokumentert begrenset utbredelse i Norge. Habitatet til strandmaurløve er dyner/sletter med fin flyvesand i tilknytning til havstrand, et habitat som også har en begrenset utbredelse innenfor strandmaurløvens utbredelsesområde i Norge. Generelt kan man si at strandområder langs kysten har vært i tilbakegang eller fått forringet kvalitet. Disse arealene har vært og er påvirket av en rekke ulike faktorer, først og fremst knyttet til menneskelig aktivitet. Samtidig er mange av strandengene og de åpne landskapselementene i strandsonen seminaturlige økosystemer med en struktur som i vesentlig grad er bestemt av kulturpåvirkning. En endring i karakter og intensitet av denne kulturpåvirkningen vil dermed også medføre en endring i artssammensetningene på den enkelte lokalitet. Generelt kan man si at kulturpåvirkningen har gått fra redusert beite/slått (slått noe mindre aktuelt på lokaliteter til strandmaurløve) til økende grad av tråkk/slitasje gjennom ferdsel og rekreasjon. De negative påvirkningsfaktorene på habitatene til strandmaurløve er slik sett knyttet til enten for stor slitasje/tråkk eller gjengroing.

Larvene av maurløve har i motsetning til de voksne et iøynefallende og spesielt levevis. Larven graver fangstgroper (trakter) i sanden, og er det man kaller en "sit-and-wait" predator. Det betyr at de ikke aktivt fanger egne bytter, men fanger ved hjelp av feller. Maurløvelarven sitter i bunnen av denne trakten og venter på at et tilfeldig byttedyr skal gå forbi og uforvarende trille ned i trakta. Maurløven fanger byttene med de kraftige kjevene sine i det de faller ned i trakten. Dersom de kommer seg unna og kravler mot toppen, vil maurløvelarven kaste/knipse opp sand for å få byttet til å trille ned igjen. Som navnet tilsier lever maurløvene først og fremst av maur, men de kan også ta biller, skrukke troll, edderkopper, vevkjerringer og andre små invertebrater. Larveutviklingen kan vare opp til tre år, avhengig av klimatiske forhold. Larvene er aktive fra april til september og de overvintrer alltid minst en vinter. Under forpopping danner larven en "sandball" på størrelse med en klinkekule, og den voksne nettvengen klekker etter et par uker.

Referanser

- Aldini, R. N. 2007. Observation on the larval morphology on the Antlion *Myrmeleon bore* (Tjelder, 1941) (Neuroptera Myrmeleontidae) and its life cycle in the Po Valley (northern Italy). Ann. Mus. civ. St. nat. Ferrara. 8:59-66.
- Endrestøl, A. 2008. Supplerende insektsundersøkelser i Telemark -Sandbakken og Langøya 2008. Rapport, Fylkes-mannen i Telemark.
- Friheden, J. 1973. Myrlejonens utbredning i Fennoscandia och Danmark (Neur. Myrm.). Entomologen 2:29-34.
- Greve, L 1966. Våre maurløvearter og deres utbredelse i Norge. Fauna 19: 26-30.
- Hanssen, O. og Hansen, L.O. 1998. Verneverdige insekthabitater. Oslofjordområdet. NINA oppdragsmelding 546: 1-132
- Kuwayama, S. 1959. On the Genera *Myrmeleon* and *Grocus* in Japan and Adjacent Territories. Kontyû 27(1): 66-69.
- Lundberg, K. og Rydgren, A. 1994. Havstrand på Sørøstlandet, regionale trekk og botaniske verneverdier. NINA Forskningsrapport 47: 1-222.
- Matsura, T., Yamoga, Y. og Itoh, M. 2005. Substrate selection for pit making and oviposition in an antlion, *Myrmeleon bore* Tjeder, in terms of sand particle size. Entomol Sci 8:347–353
- Meinander, M. 1962. The Neuroptera and Mecoptera of Eastern Fennoscandia. Fauna Fennica 13. Soc. Fauna Flora Fenn., Helsinki, 96 pp.
- Popov, A. 2002. Neuropterida of Northern Europe. Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae 48 (Suppl. 2), pp. 281–291.
- Röhricht, W. 1998. Distribution of *Myrmeleon* (Mortier) *bore* (Tjeder 1941). Acta Zool. Fennica 209: 221–225.
- Tjeder, B. 1941. A new species of Myrmeleontidae from Scandinavia. Preliminary description. Opuscula Ent. 6: 73-74.
- Tjeder, B. 1945. Catalogus Neuropterorum et Mecopterorum Norvegia. Norsk ent. Tidsskr. 7, 93-98.

Lenker

Distribution of *Myrmeleon* (Mortier) *bore* (Tjeder 1941) – detailed list of known records (July 1997).
http://insects.tamu.edu/research/neuropterida/Rohricht--Myrmeleon_bore_data.html